

GENDER
STUDIES

RODINNÁ POLITIKA: STŘÍDAVÁ PÉČE TISKOVÁ ZPRÁVA

Statistiky České republiky vykazují stoupající křivku rozvodovosti manželů. V 80 % se rozvádí páry, které mají děti. Ty jsou po rozvodu svěřeny do péče matky – mnohdy z důvodu, že se tak rodiče dohodnou ještě před rozvodem. Otec často přichází o kontakt a možnost podílet se na výchově svého dítěte. Střídavá péče je využívána minimálně (v roce 2009 se jednalo o 4 %, v roce 2010 o 5 %).

Tuto situaci se pokouší změnit novela zákona o rodině, která prošla ve středu 16. 3. 2011 prvním čtením. Podle současné úpravy soud může navrhnout střídavou péči, jsou-li splněny zákonné podmínky a je-li to v zájmu dítěte. Předkladatel návrhu o střídavé péči, poslanec Pavel Staněk, navrhuje, aby soudy navrhovaly střídavou péči vždy. Pokud tak soud neučiní, měl by své rozhodnutí zdůvodnit. Takto navrhovaná novela vzbudila ohlas jak u odborníků, tak nevládních organizací. Linda Sokačová, ředitelka Gender Studies k tomu říká: „*Střídavá péče je jednou z možností, která přispívá k rovnějšímu rozdělení péče o děti mezi muži a ženy v porozvodových situacích. Vždy je však nutné mít na paměti zájem dítěte a uvědomit si, že střídavá péče je možná za určitých podmínek. Pro dítě by bylo asi velmi náročné žít jeden měsíc v Praze a druhý v Ostravě, měnit základní školy atd. Střídavá péče je také problematická v případě, že se v rodině objevuje násilí ze strany jednoho z rodičů.*“

Ačkoli diskuze neustále provází tzv. „zájem“ dítěte, zůstává otázkou, jak tento zájem nejlépe definovat. Mezi hlavní argumenty zastánců střídavé péče patří např.: dítě má právo na oba rodiče, potřebuje mužský i ženský vzor, mělo by se stýkat s širší rodinou (prarodiči, tetami, strýci atd.). Mezi další klady střídavé péče jistě patří: možnost vzájemného zastoupení při nemoci dítěte, sdílení krizových situací apod. Je však nutné uvědomit si, že střídavá péče klade vysoké nároky **na komunikaci, toleranci, dobrou organizaci.** Je jisté, že podaří-li se nástrahy střídavé péče zvládnout, jedná se přínos ke sladění rodiny a práce, což bývá pro sólorodiče těžko řešitelný problém. Další přínosy zmiňuje sociolog a pedagog Martin Fafejta (který sám děti ve střídavé péči má): „*Při střídavé péči není dítě v situaci, kdy ztrácí plnohodnotný kontakt s jedním z rodičů (a příbuznými z jeho strany), či kdy dokonce musí mezi rodiči volit, což jsou jedny z hlavních příčin porozvodových traumat u dětí. Nezužuje se sféra jeho volnočasových aktivit, které stále zajišťují oba rodiče, na oba rodiče a jejich (případně) odlišné znalosti se může spoléhat při přípravě do školy atp.*“

Jak ale postupovat v případech, kdy se rodiče dožadují svých práv, a zároveň vůči dítěti neplní své povinnosti (např. neplatí výživné)? Jak upozorňuje Eliška Janšová, tajemnice občanského sdružení Asociace pro rovné příležitosti: „*Stát by v tomto*

ohledu neměl zužovat pozornost na jednu skupinu otců (těch, co o dítě stojí) a nevsímat si těch, kteří neplní ani elementární povinnost vůči svým dětem.“

Nicméně i v případech, kdy mezi sebou rodiče bez problémů komunikují, vystávají další problematické aspekty střídavé péče. Má se dítě neustále stěhovat od rodiče k rodiči? Samotné stěhování je náročné i v případě, že rodiče bydlí v jednom městě, co když ale bydlí každý někde jinde? Psycholog **Lukáš Sedláček** k tomu říká: „*To, že má dítě dva domovy, kde může hledat oporu a zázemí může být za určitých okolností pozitivní. Odlišné prostředí a styl výchovy nemusí být vždy ke škodě věci – může přinášet dítěti potřebnou rozmanitost a schopnost adaptace. Nicméně střídavá péče je velmi náročná po logistické stránce. A protože mezi časté důvody rozvodů patří selhání komunikace mezi partnery, může být automatický předpoklad, že rodiče zvládnou organizační a komunikační náročnost střídavé péče, dosti zavádějící. Problémy a konflikty, kterých bylo dítě svědkem během manželství svých rodičů tak potom vlastně přetrvávají nadále. Střídavá péče je náročný model, a pokud jej nezvládnou rodiče, jen velmi těžce jej může zvládat i dítě.“*

Mezi další problémy patří i časté selhávání příslušných státních struktur: rodinné soudy jsou svěřovány nezkušeným soudcům, sociálně-právní ochrana dětí často chybuje, rodinná mediace je u nás teprve v počátcích. Celkově je oblast rodinného práva nekonceptní a systém péče o dítě chatrný a alarmující.

Jak také upozorňuje koordinátorka projektu **Rodinná politika a rovné příležitosti žen a mužů**, **Iva Baslarová**: „*Je zapotřebí diskutovat koncepty rodinné politiky v genderových souvislostech. Ačkoli je možné, aby muži pečovali o dítě např. v rámci rodičovské dovolené, prozatím se počet těchto případů pohybuje mezi 1 až 2 %. V momentu, kdy se začnou muži více angažovat jako otcové, tak se změní i jejich vnímání ve společnosti a děti nebudou po rozvodech svěřovány pouze matce.“*

V rámci projektu Gender Studies, který se zaměřuje na rodinnou politiku v kontextu rovných příležitostí, je proto pozornost soustředěna na posílení a rozvinutí odborné a veřejné diskuze na toto téma. Ve spolupráci s týmem expertů a expertek bude připravena koncepce možných změn a návrhů, které mohou přispět k modernizaci rodinné politiky v České republice v celé její komplexnosti. Více informací naleznete na stránkách www.genderstudies.cz.

.....

Gender Studies, o.p.s. je nevládní neziskovou organizací, která slouží především jako informační, konzultační a vzdělávací centrum v otázkách vztahů mužů a žen a jejich postavení ve společnosti. Cílem organizace je shromažďovat a dále zpracovávat a rozšiřovat informace související s tematikou rodů. Prostřednictvím projektů GS aktivně ovlivňuje změny týkající se rovných příležitostí v různých oblastech, jako jsou například trh práce, politická participace žen, informační technologie apod. GS také provozuje knihovnu obsahující množství publikací a materiálů k feminizmu, gender studies, právům žen a mužů atp.

Pro více informací o všech našich projektech nás, prosím, kontaktujte na výše uvedených telefonních číslech, či emailových adresách. Zdrojem informací pro vás mohou být i webové stránky www.feminismus.cz či www.rovneprilezitosti.cz.

Projekt je finančně podpořen Nadací Open Society Fund Praha z programu Společnost, muži a ženy z aspektu gender.